



สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

บทนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยและอภิปรายพร้อมทั้งขอเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการในการดำเนินงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา ในเขตศึกษา 2
2. เพื่อศึกษาโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียนประถมศึกษาใน เขตศึกษา 2
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตศึกษา 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร สรุปลำดับขั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้
 - 1.1 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวก (Stratified Random Sampling) สำหรับเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในเขตศึกษา 2 โดย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดยะลาและนราธิวาส สุ่มไว้ ร้อยละ 50 ส่วนในจังหวัดปัตตานีและสตูลใช้วิธีสุ่มทั้งหมด โรงเรียนเทศบาล สุ่มไว้ร้อยละ 50 ของโรงเรียนเทศบาลแต่ละ จังหวัดในเขตการศึกษา 2

สำหรับโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตการศึกษา 2 สุ่มไว้
ร้อยละ 20 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ในเขตอำเภอที่สุ่มมาร้อยละ 30 ของจำนวน
อำเภอในแต่ละจังหวัด ในเขตการศึกษา 23 รวมเป็นโรงเรียนที่สุ่มมาทุกสังกัด 44 โรงเรียน

1.2 ครูผู้สอนประจำโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดที่สุ่มมา โดยเอา
จำนวนครูแต่ละโรงเรียนร้อยละ 50 รวมเป็นครูผู้สอนทั้งหมด 507 คน

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนในประชากรทั้งหมด จำนวน 155 คน รวมเป็น
ตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 662 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศ

การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีสาระครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โครงการต่าง ๆ ที่จัดทำใน
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

เพื่อพัฒนาหลักสูตร การปฏิบัติในด้าน การนิเทศการสอน การปฏิบัติในด้าน การส่งเสริม
ทางวิชาการแก่ครู การปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปฏิบัติในด้าน การ
ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด และการปฏิบัติงานนิเทศในด้านการ
ประเมินผล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 80 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศ
การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
scale) จำนวน 13 ข้อ และส่วนสุดท้ายเป็นแบบปลายเปิด (Open-end)

แบบสอบถามสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้า จากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในขณะเดียวกันได้รับ
คำแนะนำและขอเสนอแนะจากอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยและอาจารย์หัวหน้าแผนกวิชา
บริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถาม
ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็น เมื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงไป

ทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ต่อจากนั้นได้นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น .95 พร้อมกับได้นำมาแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล. ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ เก็บรวบรวมด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง แบบสอบถามได้ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรตามโรงเรียนที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล 44 โรงเรียน จำนวน 662 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา 607 ฉบับ (ร้อยละ 91.69) เป็นคำตอบของผู้บริหารโรงเรียน 146 ฉบับ (ร้อยละ 94.19) จากที่ส่งไปทั้งหมด 155 ฉบับ และจากครูผู้สอน 461 ฉบับ (ร้อยละ 90.92) จากที่ส่งไปทั้งหมด 507 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ

ก. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

ข. กลุ่มครูผู้สอน

ตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มนี้ พิจารณาทั้งที่เป็นส่วนรวมและจำแนกตามสังกัด

4.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ใช้วิธีหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คะแนนการปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พร้อมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ z-test

ตอนที่ 3 วิเคราะห์คะแนนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้น 146 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชายร้อยละ 59.59 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 40.41 แยกตามสังกัดแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและเทศบาล เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60 และเป็นเพศชายร้อยละ 40 ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาล เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.38 และเป็นเพศชายร้อยละ 47.62 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชายร้อยละ 71.76 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 28.24

สำหรับจำนวนครูผู้สอนทั้งสิ้น 461 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายคือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.99 และเป็นเพศชายร้อยละ 36.01 เมื่อแยกตามสังกัดแล้ว ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเช่นเดียวกัน คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.15, ร้อยละ 72.45 และร้อยละ 60.94 ตามลำดับ ส่วนที่เป็นเพศชายร้อยละ 34.85, ร้อยละ 27.55 และ ร้อยละ 39.06 ตามลำดับ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.74 และไม่มีผู้บริหารโรงเรียนอายุต่ำกว่า 21 ปี แยกตามสังกัดแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.50 ร้อยละ 57.14 และร้อยละ 51.77 ตามลำดับ

สำหรับครูผู้สอนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.51 แยกตามสังกัดแล้ว ครูสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีอายุ

ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.48 ส่วนครูสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในอายุช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.77 และร้อยละ 61.23 ตามลำดับ นอกจากนี้ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.02

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.56 แยกตามสังกัดแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่ มีอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 35 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 และร้อยละ 38.10 ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลที่มีอายุราชการไม่ถึง 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.76

สำหรับครูผู้สอน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.07 แยกตามสังกัดแล้ว ครูสังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.31 และร้อยละ 28.28 ตามลำดับ ส่วนครูสังกัดเทศบาลส่วนใหญ่ มีอายุราชการระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.88

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.41 แยกตามสังกัด ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.14 และร้อยละ 45.88 ตามลำดับ

1.5 ผู้บริหารโรงเรียนเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีวุฒิสูงสุดคือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 57.53 และรองลงมามีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.14 เมื่อแยกตามสังกัดแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเช่นเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 60, ร้อยละ 57.15 และร้อยละ 56.47 ตามลำดับ ส่วน

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิค่าสุดคือ ม.3 หรือ ป.7 (ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพ) มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.68

สำหรับครูเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่มีวุฒิสุงสุด ป.กศ.สูง หรือ เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 60.09 และรองลงมา มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 21.69 เมื่อแยกตามสังกัดแล้วครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ มีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเช่นเดียวกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 57.57 ร้อยละ 62.25 และร้อยละ 59.93 ตามลำดับ ส่วนครูที่มีวุฒิค่าสุดคือ ม.3 หรือ ป.7 (ไม่มีวุฒิทางวิชาชีพ) คิดเป็นร้อยละ 0.43 และครูที่มีวุฒิปริญญาใหม่มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.22

2. วิถีปฏิบัติในด้านการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่ง ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระ 8 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตามสังกัด สรุปได้ดังนี้

2.1 การปฏิบัติในด้านการระดมการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้น เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านการระดมการในการจัดการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษานี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านการระดมการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.2 การปฏิบัติในคานโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัด

เทศบาลมีความเห็นว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้น เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความเห็นว่าการปฏิบัติในคานโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้น เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติในคานโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูมีความเห็นว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2.3 การปฏิบัติในคานการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้น เมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้วการปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานการจัดกิจกรรมการนิเทศ เพื่อพัฒนาหลักสูตร ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.4 การปฏิบัติในคานการนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในคานนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านการนิเทศการสอนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านการนิเทศการสอนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูมีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

2.5 การปฏิบัติในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครูได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.6 การปฏิบัติในคานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในคานกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.7 การปฏิบัติในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์มาก

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีความเห็นว่า การปฏิบัติในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนครูสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย

2.8 การปฏิบัติงานนิเทศในด้านการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อย

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีความเห็นว่า การปฏิบัติในด้านการประเมินผล ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูสังกัดเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อคิดโดยเฉลี่ยแล้ว การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติในด้านการประเมินผล ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูมีความเห็นว่า การปฏิบัติในค่าน้อยอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู มีดังนี้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ในการจัดการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีปัญหาและอุปสรรคมาก โดยเรียงลำดับไต่แก่วิธีของขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนโดยตรง เพราะมีงานในหน้าที่ล้นมืออยู่แล้ว ขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัด และขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษา ส่วนเรื่องที่ยุติการบริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยโดยเรียงลำดับไต่แก่วิธีของครูยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาอย่างแท้จริง ครูบางคนยังยึดมั่นในแนวความคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวความคิดใหม่ ครูขาดความสนใจ เพราะวิธีสอนใหม่ ๆ กว้าง เสียเวลาและมีวิธีการมากเกินไป ผู้นิเทศบางคนไม่ได้รับความเชื่อถือจากครูและขวัญของครูไม่ดียิ่งทำให้ไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน

3.2 ครูมีความเห็นว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีปัญหาและอุปสรรคมาก โดยเรียงลำดับไต่แก่วิธีของขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัด ขาดแคลนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษา ขาดตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียน ส่วนเรื่องที่ยุติครูมีความเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยโดยเรียงลำดับไต่แก่วิธีของครูบางคนยังยึดมั่นในแนวความคิดเดิม ไม่ยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ ครูมองไม่เห็นความสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีสอนซึ่งเคยใช้มานานแล้ว เพราะคิดว่า การสอนของตนคืออยู่แล้ว ครูยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้นิเทศภายในโรงเรียนบางคนไม่ได้รับความเชื่อถือจากครู และครูขาดความสนใจเพราะวิธีสอนใหม่ กว้าง เสียเวลาและมีวิธีการมากเกินไป

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด พอที่จะสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ โดยเรียงลำดับไต่แก่วิธีของ

ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่มากกว่าการพัฒนาตัว
วิชาการ ครูใหญ่มีงานอื่นมากเกินไป การประสานงานระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา-
แต่ละสังกัด วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพสังคม ที่แตกต่างจากเขตการศึกษาอื่น ครู
โรงเรียนประถมศึกษามีการระคายเคืองและต้องขับเคี่ยวกับนักเรียนตลอดวัน ซึ่งเป็นงาน
หนักมากพออยู่แล้ว ขวัญในการทำงานของครูไม่คิด ขาดการคิดตามผลการปฏิบัติงาน
และผู้บริหารไม่เป็นประชาธิปไตย

อภิปรายและขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี รับ
ราชการนาน 11-15 ปี และดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ผู้
บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่ทำงาน
ได้อย่างคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง มีพลังที่จะสู้กับงานหนักได้มาก แมว่าจะมีระยะเวลา
ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารไม่นาน แต่เนื่องจากรับราชการมาถึง 11-15 ปี ย่อมจะ
เรียนรู้และเข้าใจสภาพการทำงานในหน้าที่ครู และผู้บริหารโรงเรียนดีพอสมควร ประกอบ
กับเมื่อพิจารณาวุฒิทางวิชาชีพแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิ ป. กศ. สูง หรือเทียบ
เท่า นับว่าพื้นฐานความรู้ทางวิชาชีพของบุคคลที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนในระดับโรงเรียน
ประถมศึกษาไม่พอเพียง และในขนาดผู้บริหารโรงเรียนจะมีวุฒิระดับปริญญาตรีจำนวนเพิ่ม
ขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีมีจำนวนรองลงมาจาก
วุฒิ ป. กศ. สูง หรือเทียบเท่าอยู่แล้ว ประกอบกับขณะนี้กรมการฝึกหัดครูมีโครงการอบรม
ครูใหญ่เพื่อให้มีวุฒิปริญญาตรี โดยให้แต่ละจังหวัดพิจารณาคัดเลือกส่งไปเรียน โดยเฉพาะ
ในเขตการศึกษา 2 นั้น มีสถาบันผลิตครูทั้งที่เป็นวิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยหลายแห่ง
ที่สามารถผลิตครูระดับปริญญาตรีได้ ดังนั้นครูจึงมีโอกาสเลื่อนวิทยฐานะได้มากขึ้น ประกอบ
กับตัวครูเองมีความคุ้นตัวอยู่ควยแล้ว ก็ขอจะหวังใ้ควาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใน
เขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่จะมีวุฒิปริญญาตรี และขณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใน
เขตการศึกษา 2 มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีบ้างแล้ว ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำมีน้อย
ที่สุด

เมื่อพิจารณาทางคานาคครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่ มีอายุ 21-30 ปี รับราชการ 6-10 ปี และมีวุฒิทางวิชาชีพระดับ ป.ศ. สูง หรือเทียบเท่า จะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่อยู่ในวัยที่มีความกระตือรือร้น มีอุดมการณ์ และรักความก้าวหน้าในการทำงาน ทั้งมีระยะเวลารับราชการนานพอที่จะเข้าใจสภาพการทำงานได้คือพอสมควร ประกอบกับมีวุฒิทางวิชาชีพที่สูงพอเพียงพอการเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว ย่อมจะมีพื้นฐานความรู้ความสามารถที่จะทำงานด้านการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้ ดังนั้นจึงนับได้ว่า ความพร้อมในด้านบุคลากรไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนอันเป็นตัวจักรสำคัญและเป็นผู้นำในการบริหารงานในโรงเรียน และทั้งตัวครูซึ่งเป็นผู้ร่วมงาน มีความรู้ และมีความสามารถมากพอที่จะสามารถดำเนินงานปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างดี ซึ่งหมายถึงความสามารถในการจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตนเองได้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 นั้น เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วจะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอ ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติในด้านกระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา การปฏิบัติในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตร การปฏิบัติในด้านส่งเสริมทางวิชาการแก่ครูและการปฏิบัติในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่วนในด้านที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นขัดแย้งกันโดยที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอ แต่ครูมีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอที่สุด ได้แก่ การปฏิบัติในด้านโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติในด้านนิเทศการสอนและการปฏิบัติงานนิเทศในด้านการประเมินผล นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านการใช้สื่อที่ทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุดนั้นได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอ

จากผลการวิจัยนี้พอสรุปได้ว่า ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 มีการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์พอ ทั้ง ๆ ที่การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเขตการศึกษา 2
 มีวัฒนธรรม ขบธรรมเนียมประเพณี และ สภาพสังคม ที่แตกต่างจากเขตการศึกษาอื่น
 ตลอดทั้งปัญหาอันเกิดจากการใช้ภาษาไทย เป็นคน ถ้ามีการปลดปล่อยละเลย ขาดความ
 สนใจ ไม่พยายามปรับปรุงระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแล้วยิ่งจะทำให้
 คุณภาพการศึกษาต่ำกว่าที่อื่น ๆ และยิ่งกว่านั้นโดยเฉพาะโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดซึ่งมีกระจายทั่วทุกตำบล ถ้าผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจในการปรับปรุง
 คุณภาพการเรียนการสอนแล้ว จะหวังให้คุณภาพการศึกษาในเขตการศึกษานี้ดีได้อย่างไร
 จากคำถามปลายเปิดส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปในองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดให้ความสนใจและให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่มากกว่าการ
 พัฒนาคานวิชาการ ดังนั้นโอกาสที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจะหันมาปรับปรุงคุณภาพ
 การศึกษา ขอมอบลงทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมุ่งไปในด้านที่สนองความต้องการ
 ของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไปเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการของตนเองของครูในโรงเรียน
 และทั้งความมีชื่อเสียงของโรงเรียนในการที่สามารถปรับปรุงอาคารสถานที่ได้ดี เสนอช่วย
 งาม สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษานั้น มักจะเน้นหนักในคานวิชา
 การมากกว่า ในขณะที่เดียวกันจะพัฒนาคานอาคารสถานที่พร้อมกันไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจในคานการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอน
 และต้องการทดลองใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาด้วย จึงทำให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 กรมสามัญศึกษามีโอกาสปรับปรุงคุณภาพการศึกษามากขึ้น ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
 เทศบาลนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของเทศบาลแต่ละแห่งที่ให้ความสนใจและให้ความสำคัญใน
 การศึกษามากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามแม้จะขาดความสนใจจากหน่วยงานเจ้าสังกัด
 แต่ผู้บริหารโรงเรียนยอมมีหน้าที่ที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนของตนเองอยู่
 แล้ว ทั้งนี้เพื่อสร้างความศรัทธาและความเชื่อถือจากผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งบุตรหลาน
 ของตนเข้ามาเรียน ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่อื่นเป็น
 ตัวจักรสำคัญในการดำเนินงานต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความ
 สำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การนิเทศการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น มี
 ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลทางการศึกษา ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรใน

โรงเรียนทุกฝ่าย และต้องเป็นผู้กระตุ้นและประสานงานให้ผู้ที่บังคับบัญชาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงลงมาด้วยกันริเริ่ม จัดดำเนินการ นอกจากนี้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ควรมีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นนักแก้ปัญหาและนักประสานงานที่ดี มีทักษะในการนิเทศ ยอมรับฟังความคิดเห็นและขอเสนอแนะของครูร่วมงานแล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นที่พอใจมากที่สุด และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความมีมนุษยสัมพันธ์

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเริ่มจากด้านกระบวนการในการจัดการนิเทศ การศึกษาจะเห็นได้ว่าในเรื่อง การจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจง เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวางแผนปฏิบัติงานและการมอบหมายงานสอนให้ครูนั้น ใดค่านึงถึงความสามารถและความถนัด ซึ่งการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ ในข้อที่ว่า อาจารย์ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัญหาเรื่องอาจารย์สอนไม่ตรงตามความถนัดมีน้อย นับว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 เห็นความจำเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะการที่จะให้ครูทำการสอนนั้น จำเป็นที่ครูต้องมีความถนัดและมีความสามารถพอเพียง ซึ่งจะทำให้ครูได้ทำงานอย่างมีความสุขและมีความพอใจอันจะเป็นผลทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารที่พึงจำเป็นของครูหลัก "Put the right man on the right job" และในขณะที่เกี่ยวข้องกับการชี้แจงให้ครูได้ทราบบทบาทและหน้าที่ตลอดจนแผนปฏิบัติงานก่อนที่ครูจะลงมือนั้น จะทำให้ครูได้ทราบแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองได้ตลอด การที่บุคคลใดก็ตามจะทำงานให้ใครสักคนจะต้องให้ครูได้ทราบแนวทางการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองได้ตลอด การที่บุคคลใดก็ตามจะทำงานให้ใครสักคนจำเป็นที่จะต้องทราบแผนงานทั้งหมด เพื่อจะได้ทราบว่าตนเองควรจะเริ่มงานอะไรที่จุดใด และจะไปสู่จุดหมายใดอย่างไร ส่วนในด้านการจัดปฐมนิเทศครูทั้งที่บรรจุใหม่และย้ายมาใหม่ ก่อนจะมอบหมายงานให้ท่านนั้นยังอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ผลการวิจัยของ อำนวยพร วงษ์ถนอม ปรากฏว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ควรจะได้ถือปฏิบัติใหม่เพื่อ

ให้สอดคล้องกับการจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน ซึ่งได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากอยู่แล้ว เพราะการประชุมพิเศษครูบรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ให้ไต่ถามสภาพการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานนั้น จะเป็นการช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง พร้อมทั้งจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ขวัญในการทำงานของครูจะดีขึ้นไปด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าในการวางแผนปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนควรจะได้นำเอาปัญหาที่ครูประสบอยู่มาพิจารณาเป็นหลัก เพื่อว่าการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนจะได้ตรงจุดหมายมากที่สุด แต่จากผลการวิจัยนั้นได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ในด้านโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในกรณีพิเศษการศึกษา การปฏิบัติในด้านการนิเทศการสอนและการปฏิบัติงานนิเทศในด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูมีความเห็นว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้ใส่ใจจัดให้มีกิจกรรมการนิเทศในโครงการต่าง ๆ อย่างจริงจัง โครงการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารควรจะทำและสามารถจะทำได้ควยนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ได้แก่ โครงการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งวิธีการนี้จากการประเมินผลแล้ว ปรากฏว่า เป็นวิธีการที่มีประโยชน์และได้ผลคุ้มค่า คอครูเขารับการประชุมมากกว่าวิธีการประชุมสัมมนา ทั้งนี้เพราะครูเขารวมประชุมได้เห็นวิธีการต่าง ๆ ตลอดทั้งได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ย่อมจะเข้าใจแนวทางและวิธีการนำไปใช้ไต่ถามมากกว่าการที่ไม่ได้ทดลองลงมือปฏิบัติจริง แต่อย่างไรก็ตามวิธีการประชุมสัมมนายังจำเป็นตองใช้อยู่ ถ้าหากว่ามีครูเขารวมประชุมเป็นจำนวนมาก มีเวลาจำกัดและมีงบประมาณน้อย สำหรับในโรงเรียนที่มีจำนวนครูเขารวมประชุมไม่มากนัก ดังนั้นในการจัดโครงการนิเทศภายในโรงเรียน น่าจะพิจารณาเลือกใช้วิธีการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) ใหม่มากกว่าวิธีการประชุมสัมมนา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์คอครูผู้จะนำวิธีการต่าง ๆ ไปใช้จริง ๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้โครงการนิเทศสำเร็จผลไปไต่ถามหนึ่ง นอกจากนี้โครงการอื่นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาเลือกคือโครงการเชิญวิทยากร หรือ ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ครูภายในโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือ และความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานนิเทศประจำจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้โครงการทัศนศึกษาเพื่อเยี่ยมชมเย็บเย็บและดูแลจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น เป็นโครงการที่โรงเรียนทุกสังกัดทำได้ง่าย แต่จากผลการวิจัยปรากฏว่าทำอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ ที่อาจารย์ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การไปเยี่ยมชมเย็บเย็บดูแลจัดการสอนของอาจารย์ในสถาบันอื่นที่มีการสอนในระดับเดียวกันมีน้อย แต่ผลการวิจัยของ อำนวยพร วงษ์ถนอม ที่ส่งครูไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีผลงานเป็นตัวอย่างที่ดีได้ขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ความจริงแล้วการไปเยี่ยมชมเย็บเย็บและดูแลจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ จะทำให้ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีหูตากว้างไกล มีความคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นทางทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น และเป็นการเริ่มต้นของการประสานงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัด

ในด้านการนิเทศการสอนนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญและควรปฏิบัติใหม่มากกว่านี้ เพราะการได้สังเกตการสอน ทำให้เกิดผลดีหลาย ๆ ประการคือ มองเห็นความสามารถของครูแต่ละคน มองเห็นการปฏิบัติงานของครู มองเห็นพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน เข้าใจปัญหาและอุปสรรคที่ครูประสบอยู่ และทำให้มองเห็นสิ่งที่โรงเรียนต้องปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะหาโอกาสได้สังเกตการสอนของครู นอกจากประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นดังที่กล่าวแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน และยังได้มีการแก้ปัญหาาร่วมกันกับครู ให้ครูมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและ นำความคิดเห็นเหล่านั้นมาพิจารณาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด คำกล่าวที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นประชาธิปไตยคงจะหมดไป สำหรับผลการวิจัยของ บรรเทา กิตติศักดิ์ นั้น พบว่า ถ้าจะมีการนิเทศการสอนแล้ว ครูใหญ่จะใช้วิธีการต่อไปนี้ตามลำดับคือ โดยการอภิปรายและวางแผน เพื่อแก้ปัญหาที่ครู ร้องลง ไปให้ครูไปดูการสอนในโรงเรียนที่สอนดี แนะนำให้อ่านหนังสือเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ และ เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน สำหรับผลจากการศึกษาของ ครีฟฟอร์ด ลี จูเนียร์ เฮนดริกซ์ (Clifford Lee Jr. Hendrix) แห่งมหาวิทยาลัยเทนเนสซี ได้สรุปว่า การประชุมปรึกษาหารือควรมีต่อเนื่องกับการสังเกตในชั้นเรียน เพื่อทำให้ผู้นิเทศก อาจารย์ใหญ่และครู ร่วมกันไขปัญหาวิชาการในการปรับปรุง

ดังนั้นครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่จึง ควรหาโอกาสสังเกตการสอนบ้าง คอยเหตุผล คึงกล่าวแล้ว และหลังจากสังเกตการสอนแล้วมีการอภิปราย แก้ไขปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ยัง เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูไปในตัวด้วย ซึ่ง เมื่อมีการพิจารณาความดีความชอบ จะทำให้เกิดความยุติธรรมมากขึ้น ขวัญและกำลังใจของครูจะมีมากขึ้นด้วย

และในคานงานนี้เทศเพื่อประเมินผลงานนั้น เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรสนใจและนำ มาปฏิบัติให้มาก เพื่อเป็นผลที่จะได้เห็นข้อดี ข้อเสียของการปฏิบัติงานในโรงเรียน แล้วจะได้นำมาแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มักไม่ค่อยสนใจ การประเมินผลและเมื่อประเมินแล้วก็ไม่นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ประกอบ กับในโรงเรียนยังขาดบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในคานการวิจัยเบื้องต้น จึงไม่สามารถ สร้างเครื่องมือหรือหาวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยมีความ เห็นว่า ควรจะมีการสอนในระดัย ป. กศ. สูง หรือจัดให้มีการอบรมโดยหน่วยงานการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง และหากเข้าใจวิธีการประเมินผลแล้ว นอกจากจะได้ประโยชน์ในการทราบ จุดดีและจุดบกพร่องของการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ไม่ดี ยังช่วยทำให้โรงเรียนมีแนวทางในการสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบให้เกิดความยุติธรรม ได้อีกด้วย

ส่วนการปฏิบัติในคานการจกักิจกรรมการนเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรนั้น ได้ทำน้อยที่สุด ในเรื่องจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการ (workshop) เพื่อปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความตองการของท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะทางโรงเรียนมักจะได้รับโครงการ สอน แผนการ สอน สำเร็จรูปจากหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดมาแล้ว จึงไม่ค่อยไคลงมือทำ เอง นอกจากนำโครงการสอนและแผนการสอนมาปรับให้เข้ากับโรงเรียนเพียงเล็กน้อย อีกประการหนึ่งความเข้าใจ และความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนยังมีไม่มากพอที่จะ ลงมือทำได้โดยลำพังภายในโรงเรียนของตนเอง แต่ถาโรงเรียนใดคิดจะทดลองทำนั้น จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด สำหรับในเรื่องการจัดอบรมหรือแนะนำ ครูภายในโรงเรียนให้เข้าใจเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ และจัดหาเอกสารหลักสูตรให้ครู ได้ศึกษานั้น โรงเรียนประถมศึกษาศังักักรมสามัญศึกษามีโอกาสทำได้มาก ทั้งนี้เพราะเป็น

เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงอยู่แล้ว จึงสามารถจัดได้ทั่วถึง สำหรับการจัดหา เอกสารหลักสูตร โรงเรียนประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษา สามารถติดต่อได้โดยตรง กับหน่วยงานเจ้าสังกัด แต่ทางโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลนั้น ต้องผ่านหลายขั้นตอน จึงเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานอย่างยิ่ง ผู้วิจัยคิดว่าในเรื่องทาง การบริการเอกสารหลักสูตร การให้คำแนะนำ อบรมครูในเรื่องหลักสูตรน่าจะมีหน่วยงาน เพียงหน่วยเดียวรับผิดชอบโดยตรง โดยไม่ต้องแยกรับผิดชอบเป็นหลายหน่วย เพราะ มีหน่วยงานมากแต่ขาดการประสานงานกันแล้ว การปฏิบัติงานย่อมเกิดผลดีได้ยาก

ในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครูนั้น มีข้อที่เห็นเด่นชัดจากผลการวิจัยครั้งนี้ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกสังกัดมีความเห็นสอดคล้องกันคือ การสนับสนุนให้ครูไปศึกษา ค้นคว้าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก นับว่าเป็นวิธีการตรงที่จะส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู นอกจากในเรื่องนี้แล้ว การสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ตามสถาบันต่าง ๆ และจัดให้ครูไปศึกษาคูณงานยังสถาบันอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ได้จัดทำเป็นส่วนมาก ซึ่งในเรื่องนี้จากผลการวิจัยของ จรินทร์ นาคศรีอาภรณ์ ได้สรุปไว้ว่า อาจารย์ฝ่ายบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนของตนสนับสนุนให้ อาจารย์ไปศึกษาต่อตามสายงานที่สอนหรือปฏิบัติอยู่มาก แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและให้ความสนับสนุน ในทางวิชาการแก่ครูมาก ส่วนทางด้านการจัด วิทยุเทศ เพื่อให้ความรู้และข่าวสารแก่ครูในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัดน่าจะ ทำได้ นอกจากนี้การแนะนำแหล่งวิทยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีความรู้อย่างกว้างขวางพอที่จะเสนอแนะแก่ครูได้ด้วย

ในด้านการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ครูให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ถา การจัดกิจกรรมได้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับหลักสูตรและให้นักเรียนมีโอกาสรวมกิจกรรม ได้ทั่วถึงมากกว่านี้ ยิ่งจะทำให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ประโยชน์คุณค่า ผู้วิจัยคิด ว่า ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะทำให้ความสนใจและให้ความร่วมมือช่วยเหลือแนะนำการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่ครูในโรงเรียน

ส่วนการปฏิบัติในด้านการใช้สื่อที่ทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด นั้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ใ้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูมีความเห็นว่าได้

ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย เมื่อแยกตามสังกัดแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนครูทุกสังกัดมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ขอที่มีความคิดเห็นตรงกันทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกสังกัด คือ การสนับสนุนให้ครูใช้อุปกรณ์มาก นับเป็นความคิดที่ถูกต้อง แต่การสนับสนุนนั้นจะได้อุปกรณ์การสอบ ในเรื่องนี้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษามีโอกาสทำไ้มาก เพราะมีเงินงบประมาณประจำปีทางกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้จัดสรรให้ ซึ่งพอที่จะจัดซื้อวัสดุต่าง ๆ เพื่อบริการแก่ครูที่ทำอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้ได้พอสมควร เป็นการช่วยสนับสนุนให้ครูได้ประดิษฐ์อุปกรณ์ขึ้นใช้ สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลนั้น ไม่มีงบประมาณพอที่จะจัดบริการในด้านจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครูได้ทำอุปกรณ์ไ้มาก จึงทำให้ครูไม่ค่อยมีโอกาสได้ใช้อุปกรณ์ในการสอน ดังนั้นในการสนับสนุนให้ครูได้ใช้อุปกรณ์นั้น ทางโรงเรียนจำเป็นต้องให้บริการแก่ครูตามสมควร การที่จะให้ครูต้องเสียสละเงินส่วนตัวอยู่เสมอนั้น ย่อมเป็นไปได้ ผู้วิจัยคิดว่าทางหน่วยงานเจ้าสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนในการซื้อวัสดุเพื่อการทำอุปกรณ์การสอนให้มากกว่านี้

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตศึกษา 2-3 นั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ข้อที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดแคลนวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษา ขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัด และขาดควมบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนโดยตรง เพราะมีงานล้นมืออยู่แล้ว

ในเรื่องของงบประมาณนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งการดำเนินงานใดก็ตาม หากขาดงบประมาณแล้วย่อมจะดำเนินงานไม่ได้ดี แม้ว่าทางโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรม

สามัญศึกษาจะมีงบประมาณประจำปีแล้วก็ตาม ก็ยังไม่พอที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สามารถจะแก้ไขได้โดยกรมสามัญศึกษาจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนโดยเฉพาะ แต่เดิมนั้นโรงเรียนยังมีเงินบำรุงการศึกษาสำหรับใช้จ่ายในกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาได้ ในขณะที่โรงเรียนไม่ได้เก็บเงินบำรุงการศึกษาแล้ว ฉะนั้นโรงเรียนจะมีเงินดำเนินงานภายในโรงเรียนได้ก็โดยอาศัยเงินจัดสรรจากกรมสามัญศึกษาเท่านั้น สำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ทางหน่วยเจ้าสังกัดควรจัดสรรเงินงบประมาณให้ตามอัตราส่วนที่โรงเรียนนั้น ๆ จะสามารถดำเนินการได้มีวิชา จัดสรรเงินงบประมาณในค่าปรับปรุงอาคารสถานที่ให้มากกว่าการปรับปรุงค่านิเทศการ แต่อย่างไรก็ตาม คราบใต้ผู้บริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เปลี่ยนแนวความคิดยังมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาอาคารสถานที่มากกว่าเงินจัดสรรสำหรับค่านิเทศการคงมีน้อยอยู่เช่นเดิม แต่ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะหาวิธีการอื่น ๆ มาสนับสนุนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของตนเองบ้าง มีวิชาเมื่อขาดงบประมาณที่ทางการจัดสรรให้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะหยุดขงักการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทันที แล้วหันมาสนใจค่านิเทศการที่ฝ่ายเดียว สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารการศึกษาของเทศบาลแต่ละแห่ง ฉะนั้นผู้บริหารการศึกษาของเทศบาลจำเป็นจะต้องชี้แจงให้เห็นความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงมองเห็นความสำคัญและจัดสรรงบประมาณให้

ในด้านการขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศนั้นแก้ไขได้โดยการขอความร่วมมือจากวิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคนั้น จากศึกษานิเทศก์เขตหรือศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด ในการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยแต่ละโรงเรียนคัดเลือกหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยครูใหญ่หรือครูที่เหมาะสมเข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจพื้นฐานการนิเทศการศึกษาไปชี้แจงถ่ายทอดให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ครูในโรงเรียนของตน ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาในด้านการขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้การมอบหมายงานนิเทศภายในโรงเรียนให้ครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาและครูที่มีความสามารถรับผิดชอบ จะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระงานนิเทศของครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ลงไ้มาก

ในด้านการขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัดนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ถ้าโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีบุคลากรพอเพียงที่จะจัดทำเนื้องานนิเทศภายในโรงเรียนได้ รวมทั้งเป็นกลุ่มดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นปึกแผ่น โดยขอความร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาที่สามารถให้ความร่วมมือได้เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย และหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด ในขณะที่เดียวกัน ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์และใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานเจ้าสังกัดใหม่าก เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาชั้นสูงได้มองเห็นผลการปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนให้ได้ ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาได้มองเห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนและหันมาสนับสนุนงานนี้อย่างจริงจัง

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาในเขตศึกษา 2 ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีปัญหาและอุปสรรคมากนั้น หากผู้บริหารการศึกษามีความสนใจและนำปัญหาเหล่านั้นมาศึกษาเพื่อหาทางแก้ไขแล้ว น่าจะหวังได้ว่าการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตศึกษา 2 คงจะดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นพอสมควร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องสำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตศึกษา 2 เพื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างหรือตรงกันมากน้อยเพียงใด
2. ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ครบทุกเขตเพื่อที่จะได้เห็นข้อแตกต่างและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละเขต